

નિષ્ઠાવાન શિષ્ય બારુખ

ફાધર વર્ગીસ પોલ

બારુખ બિન નેરિયા પયગંબર ઈર્મિયાનો નિષ્ઠાવાન શિષ્ય અને સાથીદાર હતો. પયગંબર ઈર્મિયાએ ઈ.પૂ. 605 માં પોતાના શિષ્ય બારુખ પાસે તે સમય સુધીનાં પોતાનાં વ્યાખ્યાનો બોલીને લખાવ્યાં. ત્યારબાદ બારુખે મંદિરમાં જઈ બધા લોકોને એ ચર્મપત્રનું લખાણ વાંચી સંભળાવ્યું. કારણ, ઈર્મિયાને તે વખતે મંદિરમાં જવાની મનાઈ હતી

બારુખે એ જ ચર્મપત્રનું લખાણ રાજા યહોનિયા બિન યહોયાકીમના તથા અમલદારો તેમજ લોકો આગળ વાંચ્યું. પયગંબર ઈર્મિયાની સ્ફોટક અગમવાણી સાંભળીને રાજાના અમલદારો સાવધ બન્યા અને એમની ચેતવણીથી ઈર્મિયા સાથે બારુખ ત્યાંથી ભાગી ગયો. અમલદારોએ બારુખને કહ્યું હતું. તું અને ઈર્મિયા ક્યાંક સંતાઈ જાઓ. તમે ક્યાં છો તેની કોઈને જાણ થવા ન દેશો. પયગંબર ઈર્મિયાએ બોલીને લખાવેલ ચર્મપત્ર વિશે રાજા યહોયાકીમે પણ સાંભળ્યું અને રાજાની આગળ પણ એ ચર્મપત્ર વાંચવામાં આવ્યું. રાજાએ હુકમ કરીને એનો તરત જ નાશ કરાવ્યો. ઈર્મિયાના ચર્મપત્રનું લખાણ સાંભળીને ગુસ્સે થયેલા રાજાએ ઈર્મિયા અને બારુખને પકડીને કેદ કરવાનો પણ હુકમ છોડ્યો. પણ બંને ક્યાંય જડયા નહિ.

દૈવી પ્રેરણાથી ઈર્મિયાએ ફરી વાર નવેસરથી પોતાની વ્યાખ્યાનો બારુખ પાસે લખાવડાવ્યાં. નવા લખાણમાંથી બધી જૂની બાબતોનો સમાવેશ કરવા સાથે ઈર્મિયાએ ઘણી નવી વાતોનો પણ ઉમેરો કર્યો.

એકવાર પ્રભુના આદેશથી ઈર્મિયાએ પોતાના પિત્રાઈ ભાઈ હનામેલ પાસેથી અનાથોથનું ખેતર ખરીદી લીધું. પછી ઈર્મિયાએ વેચાણ વખતની સહી-સિક્કાવાળી અને સાદી બંને નકલો વેચાણવખત ઉપર સહી કરનાર સાક્ષીઓની હાજરીમાં બારુખને લાંબા વખત સુધી સાચવી રાખવા એક માટી ઘડામાં મૂકવા માટે આપી અને લોકોને અગમવાણી સંભળાવી, ઈસ્રાયેલના ઈશ્વર સર્વશક્તિમાન પ્રભુએ કહ્યું છે કે, લોક આ દિશામાં ફરીથી ધરો, ખેતરો અને દ્રાક્ષની વાડીઓ ખરીદશે.

એક દિવસ બારુખે પયગંબર ઈર્મિયાને ફરીયાદ કરી કે, મારું આવી બન્યું છે, કારણ, પ્રભુ મારે માથે દુઃખ ઉપર નાખ્યે જાય છે. હું કણસી કણસીને થાકી ગયો છું અને મને કોઈ રાહત મળતી નથી.

એના જવાબમાં ઈર્મિયાએ બારુખને પ્રભુની વાણી સંભળાવતાં કહ્યું હું આખી માનવજાત ઉપર આફત ઉતારનાર છું. તું જ્યાં હશે ત્યાં, કઈ નહિ તોયે જીવતો રહેવા પામે એમ કરીશે.

ઈ.સ. પૂર્વે 587 માં બાબિલના રાજા નબૂખદનેસ્સરના હુમલાથી યરુશાલેમનું પતન થયું. એના બે મહિના પછી બાબિલે નીમેલા યરુશાલેમના સૂબા મદાલિયાનું ખૂન કરવામાં આવ્યું ત્યારે ઈર્મિયાએ યહૂદીઓને યરુશાલેમ છોડી ભાગી જવા ના પાડી હતી. પણ લોકોએ બારુખ ઉપર આક્ષેપ મૂક્યો કે એના ઉશ્કેરવાને કારણે જ ઈર્મિયાએ લોકોને યરુશાલેમના પતન પછી ત્યાંથી ભાગી છૂટવાની ના પાડી હતી. પછી લોકો મિસરમાં નાસી ગયા ત્યારે પયગંબર ઈર્મિયા સાથે બારુખને પણ સાથે લઈ જવામાં આવ્યો. ત્યાર પછી બારુખ વિશે આપણને કોઈ માહિતી મળતી નથી.

બાઈબલમાં બારુખના નામવાળો એક ગ્રંથ છે. પણ બાઈબલના નિષ્ણાતો કહે છે કે બારુખ ગ્રંથ ઈર્મિયાના શિષ્ય બારુખે રચેલો નથી. લેટીન ભાષાના બાઈબલમાં બારુખ ગ્રંથનો સમાવેશ થાય છે. પરંતુ હિબ્રુ બાઈબલમાં એનો સમાવેશ થતો નથી. એટલે પ્રોટેસ્ટન્ટ ખ્રિસ્તી બાઈબલમાં બારુખ ગ્રંથ મળતો નથી. મૂળ ગ્રીક બાઈબલમાં પણ બારુખ ગ્રંથનો સમાવેશ થયો છે.

બારુખ ગ્રંથમાં મુખ્યત્વે ત્રણ ભાગો છે. પયગંબર બારુખના પરિચય અને પ્રસ્તાવના પછી ગ્રંથના પહેલા ભાગમાં બાબિલમાંના નિર્વાસિત લોકોની પ્રાર્થના છે. એમાં લોકો પોતાના અને પોતાના દેશના આપરાધોનો એકરાર કરે છે. આપણે પ્રભુનો અપરાધ કર્યો છે એને એની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે અને તેણે આપણે માટે ઠરાવેલા નિયમોનું અનુસરણ કરવાનું ફરમાવ્યું હતું તે આપણે કાને ધર્યું નથી. અને લોકો ઈશ્વર પ્રભુને વિનવણી કરે છે. ઓ સર્વશક્તિમાન પ્રભુ. ઈસ્રાયેલના ઈશ્વર, દુઃખી આત્મા અને વ્યગ હૃદય તને પુકારે છે. ઓ પ્રભુ, તું સાંભળ અને દયા કર.

બારુખના બીજા ભાગમાં જ્ઞાનની પ્રશસ્તિ છે. એમાં ઈશ્વર પ્રભુને જે સર્વ જ્ઞાનનો જ્ઞાતા કહેવામાં આવ્યો છે. યાકોબના વંશજોને ઈશ્વરે એ જ્ઞાન બક્ષ્યું છે. આ રીતે જ્ઞાન પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ થયું છે. એ જ્ઞાન એટલે ઈશ્વરની આજ્ઞાઓનો ગ્રંથ – મોશેની સંહિતા. એ જ જ્ઞાનનો ખરો ભંડાર છે.

ત્રીજા ભાગમાં પયગંબર પ્રથમ તો યરુશાલેમ નગરીને જેમ માતા પોતાનાં દુઃખી સંતાનોને દિલાસો આપે તેમ દિલાસો આપે છે અને પછી પયગંબર ખુદ યરુશાલેમને આશ્વાસન આપી કહે છે, યરુશાલેમ, તારાં શોકનાં અને દુઃખનાં વસ્ત્રો ઉતારી નાખ અને સદીને માટે ઈશ્વર તરફથી મળેલી મુક્તિનો ઝભ્ભો પહેલી લે. શાશ્વત પરમેશ્વરે બક્ષેલા મહિમાનો મુગટ તારે માથે મૂક. કારણ, ઈશ્વર તારી જાહોજલાલી અને દુનિયાની બધી પ્રજાઓને બતાવવા ઈચ્છે છે. ઈશ્વરે એવી આજ્ઞા કરી છે કે એકેએક ઊંચા પ્રવતનને

અને શાશ્વત ડુંગરોને નીચા કરી દેવા અને ખીણને પૂરી દેવી, જેથી જમીન સપાટ થઈ જાય અને ઈસ્રાયલ ઈશ્વરના મહિમાની છત્રછાયામાં સહીસલામત ચાલી શકે.

બારુખ ગ્રંથના અંતે ઈર્મિયાનો લખેલો કહેવાતો એક પત્ર ઉમેરવામાં આવ્યો છે. એ પત્ર બાબિલમાં નિર્વાસિત થયેલી યહૂદીઓને ત્યાં મૂર્તિપૂજાથી ચેતતા રહેવા કહે છે. કારણ, પ્રભુનો દેવદૂત તમારી સાથે અને તે તમારી જિંદગીની સંભાળ રાખશે.

બાઈબલમાં પંડિતો માને છે કે બારુખ ગ્રંથના જુદા જુદા ભાગો કોઈ એક જ લેખકમાંથી આવેલા નથી. ઘણું ખરું એનના ત્રણ મુખ્ય ભાગો જુદા જુદા ત્રણ લહિયાઓએ લખ્યા છે.